

Színlelt szerződések megítélése a magyar és román jogrendszerekben

Szerző:

Constantinescu Krisztina

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Kolozsvár, Jog szak, 3. év

Témavezető:

Dr. Veress Emőd egyetemi docens

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Kolozsvár, Jogtudományi
Intézet,

Tartalomjegyzék

Bevezető	3
Történeti áttekintés	4
Színlelés a római jogban.....	4
Színlelés értelmezésének változása a történelem során	6
Színlelés a francia jogban	7
Színlelés a német jogban.....	8
Definíció	8
Rendszertani problémák.....	12
A színlelés formái.....	14
Abszolút színlelés	15
Relatív színlelés	16
Objektív színlelés - Teljes mértékben színlelt szerződés, vagyis a jogcím leplezése.....	16
Objektív színlelés - Részben színlelt szerződés, vagyis a szerződés tartalmának a színlelése ...	17
Szubjektív színlelés – alanyszínlelés	19
Színlelt szerződések joghatása és érvényességi problémák.....	20
A színlelt szerződések joghatása a román Ptk. értelmében.....	21
A színlelt szerződések joghatása a magyar Ptk. értelmében	23
Joggyakorlat.....	26
Vételár színlelése	26
Elővásárlási jog kijátszása – jogcím színlelése.....	27
Adásvételi szerződés révén leplezett tartási szerződés	27
Hazai termőföldek átruházása külföldiekre	28
Következtetések	29

Bevezető

A színlelés az emberi természet velejárója, az élet minden területén megjelenik és sok esetben akarva akaratlanul is használjuk. Akárcsak a jog a színlelés is már ősidők óta jelen van és a társadalom különböző intézményeiben folyamatosan előbukkan. Éppen ezért volt szükség arra, hogy ez a jelenség jogilag is szabályozva legyen. De feltevődik a kérdés, hogy lehet-e a színlelés eleve rossz és elítélendő magatartás vagy a kérdés sokkal árnyaltabb. Tulajdonképpen a történelem során különböző válaszokat kaptunk erre, de ma sincs egységes szabályozás ezt illetően, így a kérdés továbbra is fennmarad.

A színlelés tulajdonképpen olyan összetett jogi művelet, melynek három lényeges eleme van: egy titkos jogügylet, egy nyilvános jogügylet és megegyezés a színlelést illetően. Ilyen például a vételár színlelése, ebben az esetben a felek a titkos szerződésben eltérő árat tüntetnek fel a nyilvános szerződéshez képest és megegyeznek, hogy a valóban kifizetendő összeget a titkos szerződés tartalmazza. A színlelt szerződések már a római korban is léteztek és a Codex Iustinianus¹ külön szabályozta. Az idők során folyamatosan változott és különbözőképpen értelmezték, végül a 19. században kezdett kialakulni a mai felfogáshoz hasonló elképzelés, vagyis a színlelt szerződés nem minden esetben tekintendő érvénytelennek.² Manapság is univerzálisan tárgyalt téma, hiszen különböző jogrendszerek eltérőképpen kezelik, rendszertanilag máshova sorolják be, van ahol eleve érvénytelennek tekintendő, máshol akár érvényes jogügyletként is szerepelhet, és részletes szabályozással rendelkezik.

A jelen írás célja megvizsgálni e kétirányú fejlődés okát, kialakulásának folyamatát, jelenlegi szabályozásokat és hatását a joggyakorlatban, elsősorban a szerződésekre fókuszálva. A téma leszűkítése azért lényeges mivel a színlelés túlságosan sok területen jelenik meg, ezek sokszor eltérő szabályozással és sajátos esetekkel rendelkeznek, ezt

¹ A történelem egyik legnagyobb kodifikációs eljárása során jött létre melyet Iustinianus császár rendelt el. A római jog szabályszerűen tiltotta a színlelést és a színlelt szerződéseket érvénytelennek tartotta. Lásd Zimmermann, Reinhard: *The Law of Obligations. The Roman Foundation of the Civilian Tradition*. Juta&Co Ltd., Cape Town, 1992, 647-648 o.

² Pop, L. - Popa, I. F. - Vidu, S. I.: *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile*. Universul Juridic, București, 2012, 217 o.

elkerülve lehetőségünk adódik egy sokkal letisztultabb formában folytatni az elemzést. A vizsgálat a román és magyar jogrendszerre terjed ki, elsősorban azért e két országra esett a választás, mivel ezek szomszédos államok révén mégis eltérően szabályozzák a színlelést. Ugyanakkor a kodifikációs eljárásuk során a francia illetve a német Ptk.-t modellként használták fel, így a jelen tanulmány implicit módon ezen országok jogrendszerét is vizsgálja és összehasonlítja a színlelés szabályozásának szempontjából.

Történeti áttekintés

Színlelés a római jogban

Az archaikus jog egyik fő jellemzője az alakszerűséghez való ragaszkodás, vagyis a jogügyletek érvényességének elengedhetetlen feltétele volt a formai előírások betartása. Ezáltal a kinyilvánított akarat előnyben részesült a felek belső akaratához képest.³ Egyes szerzők⁴ szerint ebben az időszakban jogi szempontból színlelésről nem beszélhetünk, hiszen csak azon jogügyleteknek volt joghatása, amelyek a formai követelményeknek megfelelték. De ugyanakkor a színlelt ügylet, ami tulajdonképpen a nyilvános jogügylet, azáltal, hogy betartott minden formai előírást érvényesnek számított.⁵ A preklasszikus kortól kezdve a kizárólagos alakszerű jogügyletek teret vesztek és az akarati elem előtérbe került a formátlan szerződések révén. A római társadalom fejlődésével és a jog átalakulásával a színlelés számos formában és különböző jogügyletekben jelent meg, mint például⁶:

- 1) Nem létező minőség színlelése: megbízotti vagy hitelezői minőség színlelése egy bizonyos pénzösszeg megszerzése céljából. Ezek az esetek lopásként voltak számon tartva.

³ Nótári Tamás: *Római köz- és magánjog*. Scientia Kiadó, Kolozsvár, 2011, 303 o.

⁴ Baías, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 22 o.

⁵ Lásd Nótári Tamás: *Római köz- és magánjog*. Scientia Kiadó, Kolozsvár, 2011, 174 o.; Zimmermann, Reinhard: *The Law of Obligations. The Roman Foundation of the Civilian Tradition*. Juta&Co Ltd., Cape Town, 1992, 647 o.

⁶ Az itt felsorolt esetek megtalálhatóak: Baías, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 22-25 o.

- 2) Egyoldalú jogügyletek színlelése: leginkább a végrendeletek esetében elterjedt, így a *testamentum per aes et libram* végrendeleti forma tulajdonképpen egy fiktív mancipáció alkalmazását feltételezi. A végrendelkező színlegesen eladja vagyonát egy olyan személynek, aki majd kiadja az örökösöknek az örökhagyó halálát követően. Ugyancsak öröklési jog terén volt használatos a hallgatólagos *fideicommissum*, a hivatalos irat mellett létezett egy titkos, mely megnevezte a hitbizomány eredeti kedvezményezettjét.
- 3) Színlelt szerződések: a manapság is népszerű színlelt adásvételi szerződés, melynek sokszor az a célja, hogy az adós kimentse vagyonát a hitelezői követelés alól, így, habár nyilvánosan eladta tulajdonát, valójában a dolog feletti tulajdonjogát továbbra is megtartja. Iustinianus megtámadási keresetet, vagyis *actio Paulianat* biztosított a rosszhiszemű szerző ellen, aki vissza kellett szolgáltatassa a vagyontárgyat, a jóhiszemű szerző csak az ingyenesen szerzett vagyontárgyakért felelt gazdagodása erejéig. A színlelt szerződések egy másik formája a házastársak közti ajándékozás tilalmát igyekszik megkerülni, a felek, a szerződés tárgyának vagy a jogcímének színlelésével.
- 4) Színlelés a személyi jogban: elsősorban a fiktív házasság révén jelent meg, a színlelés az öröklési képesség hiányát hivatott megoldani, ha az illető személy az örökség megnyitásától számítva 100 napon belül megházasodott, akkor örökölhett. Továbbá létezett fiktív válás is, mely során a feleség a férj hitelezőivel szemben elsőként igényelhetette vissza hozományát, így kimentette a vagyon egy részét a hitelezői követelés alól.
- 5) Színlelés a perrendtartás során: tulajdonjogi kereset esetén az egyik fél birtoklást színlelt, hogy időközben az eredeti birtokos elbirtoklással megszerezhesse a vagyontárgyat.

A fentebb vázolt esetekben is megfigyelhető, hogy a színlelés számos területen megjelent, ezért is volt szükség rá, hogy szabályozva legyen. Ennek megfelelően a Iustinianusi Codex kimondja a színlelés értelmezésének az alapelvét, ami a következőképpen szól „*plus valet quod agitur quam quod simulate concipitur*” vagyis „a valódi tettek

fontosabbak mint a színlelték”.⁷ Ez alapján áll fenn azon általános vélekedés, hogy a római jogban a színlelt jogügyletek szabályszerűen semmisnek számítottak.⁸ Ezzel szemben vannak jogtudósok, akik ellentétes álláspontot képviselnek, így például Partsch aki arra következtetésre jutott, hogy a színlelés általánosan érvényes volt a klasszikus római jogban vagy Giovanni Pugliese szerint a színlelés nem volt mindig érvényes vagy érvénytelen, inkább esetfüggőnek nevezhető.⁹ Mindezek fényében elmondható, hogy ami a színlelés római jogi rendelkezéseit illeti, nincs egy egységes elméleti keret, hanem egyes eseteken keresztül szabályozza, és emiatt sincs a jogtudósok körében egységes álláspont.

Színlelés értelmezésének változása a történelem során

A kánonjog moralizálta a színlelés kérdését, és úgy vélte, hogy jóra is lehet használni, de ezzel szemben jogilag igazából kevés változott, így a színlelt jogügylet továbbra is elsősorban semmis maradt. Csak a 19. században sikerült jogilag is szabályozni a harmadik fél védelmének a kérdését, ebben az értelemben azon jóhiszemű harmadik személyt, aki a színlelt jogügylet alapján cselekedett, nem lehet büntetni a felek titkos megegyezése miatt.¹⁰ Éppen ezért a titkos jogügylet rájuk nézve nem válthat ki hatást. Ehhez az állásponthoz nem minden jogrendszer csatlakozott, így például a német Ptk. elutasította ezt a lehetőséget, akárcsak a magyar Ptk. Ezzel szemben a francia, olasz, osztrák és román Ptk. elfogadta ezt az álláspontot és védelmet biztosított a harmadik személynek.

⁷ Zimmermann, Reinhard: *The Law of Obligations. The Roman Foundation of the Civilian Tradition*. Juta&Co Ltd., Cape Town, 1992, 648 o.

⁸ Lásd Zimmermann, Reinhard: *The Law of Obligations. The Roman Foundation of the Civilian Tradition*. Juta&Co Ltd., Cape Town, 1992, 648 o. és Nótári Tamás: *Római köz- és magánjog*. Scientia Kiadó, Kolozsvár, 2011, 174 o.

⁹ Lásd Zimmermann, Reinhard: *The Law of Obligations. The Roman Foundation of the Civilian Tradition*. Juta&Co Ltd., Cape Town, 1992, 647 o., 159. jegyzet

¹⁰ Zimmermann, Reinhard: *The Law of Obligations. The Roman Foundation of the Civilian Tradition*. Juta&Co Ltd., Cape Town, 1992, 649 o.

Színlelés a francia jogban

Akárcsak az archaikus római jog a régi francia jog is szigorúan ragaszkodott a formai követelmények betartásához. Miután a 13. században felfedezik a római jogot az alakiséghez kötött szerződések mellett megjelentek a megegyezésen alapuló szerződések és ezzel együtt a színlelés is. Éppen ezért érezték szükségesnek a színlelés római jog szerinti szabályozását átvenni, de a francia jogtudósokat folyamatosan foglalkoztatta a színlelés elméletének a kidolgozása. Így például D'Argentré megkülönböztette az abszolút és a relatív színlelést, míg az előbbi a nyilvános jogügylet létezésének tagadására vonatkozik, addig az utóbbi a jogügylet egy adott elemének módosítására irányul. A 16. században élt francia jogtudós, Dumoulin már bevezette az jogutódok fogalmát a színlelt jogügyletekbe. Így az örökösök átvehették az örökhagyó fél helyzetét, de meg is támadhatták a színlelést, hogy ha érdekeik sérültek. Továbbá tárgyalta azt is, hogy a harmadik fél is megtámadhatja a színlelt jogügyletet. Pothier, akinek a tudományos munkái nagy részét szövegszerűen beépítették az 1804-es francia Ptk.-ba, szintén foglalkozott a színleléssel, de nem dolgozott ki egy egységes elméletet, hanem egyedi eseteken keresztül tanulmányozta. Ezért is mondható el, hogy a Napóleoni Ptk. olyan szűkszavúan tárgyalja a színlelés kérdéskörét. Domat akinek a munkái szintén hatással voltak a Ptk. kidolgozására, külön figyelmet szentelt a színlelt jogügyletek harmadik féllel szembeni hatására. A kérdés teljesen érthető, hiszen ha a felek között a titkos jogügylet érvényesül erről a harmadik félnek nincs honnan tudomást szereznie. Ezért is jutott Domat arra a következtetésre, hogy a titkos jogügylet harmadik féllel szemben ellen nem vethető, ha annak érdekeit sérti.¹¹

A Napóleoni Ptk. végül egy cikkben szabályozza a színlelést, mely a következőképpen szól: „Az ellenirat (*contre-lettre*) csak a szerződő felek között hatályos, harmadik féllel szemben nem”¹² A szabályozás újszerűsége abban áll, hogy tárgyalja a harmadik fél helyzetét és egyértelműen kimondja, hogy az ellenirat a harmadik féllel szemben nem érvényesíthető. Érdeemes megfigyelni a jogszabály elhelyezését a törvénykönyvön belül, a színlelést szabályozó 1321-es cikk a bizonyítékok fejezet okiratok részénél található és azon belül a közokiratok alatt. Feltevődik a kérdés, hogy miért ezt a

¹¹ Lásd Baias, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 27-28 o.

¹² Saját fordítás. Francia Ptk. 1321-es cikk

besorolást kapta, a választ az ellenirat kifejezésben kapjuk meg. Az ellenirat a közokirattal ellentétes, de mivel ugyan azon tranzakció része ezért a hitelesített irat titkos módosításaként kezelendő.¹³ Az 1865-ös román Ptk.¹⁴ nem csak a Napóleoni Ptk. szűkszavú szabályozását vette át, hanem a törvénykönyvön belüli elhelyezést is.

Színlelés a német jogban

A Német Birodalom Polgári Törvénykönyve 1883-ban készült el és csak 1900-ban lépett életbe, de a munka alaposságát az is alátámasztja, hogy a világ számos országa polgári törvénykönyvének kidolgozása során alpműnek számított. A törvénykönyv a római jog hagyományára épül, elsősorban a 6. századi Iustinianusi Codexre, ez a hatás megfigyelhető a színlelés szabályozása során is. A BGB szintén egyetlen egy cikkben tárgyalja a színlelést, mely kimondja, hogy: „(1) Amennyiben egy akaratnyilatkozatot, amelyet egy másik féllel szemben kell megtenni, annak beleegyezésével színleg tesznek meg, úgy az semmis. (2) Ha a színlelt jogügylet egy másik legális jogügyletet takar, akkor a leplezett jogügylet érvényesül”¹⁵ Érdemes megvizsgálni a cikk elhelyezkedését a Ptk.-n belül, mely a kérdéses jogügylet rendszertani elhelyezéséről is sokat elmond. A francia Ptk.-val szemben a BGB a jogügyletek fejezet alatt az akaratnyilatkozat kérdéskörén belül tárgyalja a színlelést. Ezen jellegű szabályozás megfigyelhető mindazon jogrendszerek esetében, melyek a BGB-t a kodifikációs eljárásuk során felhasználták. Ennek megfelelően a magyar Ptk. is hasonló módon szabályozza.

Definíció

A színlelés definiálása számos kérdést vet fel, de az általánosan elfogadott tény, hogy színlelés során párhuzamosan létezik egy nyilvános, színlelt akarat és egy titkos, leplezett

¹³ Blackwood, Eric: *The French civil code (As amended up to 1906)*. Stevens and Sons Ltd., London, 1908, 240 o.

¹⁴ Hatályos volt 2011 október 1-ig

¹⁵ Német Ptk. 117-es cikk.

akarat. Ami a megnyilvánulási formáját illeti különböző jogrendszerek más fogalmakkal dolgoznak, így a román jogban a nyilvános és titkos szerződés, a magyar jogban a színlelt és a leplezett szerződés, a francia jogban az ellenirat és a német jogban látszólagos és rejtett jogügylet megnevezések használatosak.¹⁶ A szerződés és irat megnevezések megtévesztőek lehetnek, mivel ezek nem feltétlenül materializálódnak, mint például az abszolút színlelés esetében. Tehát elmondható, hogy maga a titkos irat tárgyi formájában, nem esszenciális eleme a színlelés meglétének.¹⁷ Ellenben számos jogtudós¹⁸ a színlelés lényeges elemének tartja a színlelésre vonatkozó megállapodást, vagyis, szükséges hogy létezzen egy megegyezés a felek között, miszerint a titkos irat vált ki joghatást. Ugyanakkor szükséges megemlíteni, hogy nem minden definíció emeli külön ki ezen megállapodás létét és a színlelést csupán két feltételhez köti, vagyis a nyilvános és a titkos jogügylet meglétéhez.¹⁹ Ennek ellenére a színlelésre vonatkozó megállapodás a színlelés egyik fontos meghatározó ismérve, szükséges ahhoz, hogy el tudjuk különíteni a színlelést más jogi művelettől, mint például a titkos fenntartás. Ezt a magyar jogban egyoldalú színlelésnek is nevezik, mivel csak az egyik félnek van tudomása a rejtett indokról, ezzel szemben a kétoldalú színlelés alapvető eleme, hogy mindkét fél akarata tudatosan eltér.²⁰ A magyar és a román jogtudósok eltérően definiálják a színlelést, mivel más szemszögből közelítik meg. Mindezek fényében elsősorban vizsgáljuk meg a román jogrendszer által általánosan elfogadott színlelést meghatározó elemeket:

- Színlelt szerződés: nyilvános mivolta révén a harmadik fél által megismerhető és nem tartalmazza a felek valós akaratát
- Leplezett szerződés: felek titkos megegyezését tartalmazza, ami valójában a valós akaratukat fejezi ki, ugyanakkor nem szükséges, hogy ez írásos formában nyilvánuljon meg, elégséges a megállapodás megléte a színlelés fennállásához

¹⁶ Baias, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 37-38 o.

¹⁷ Baias, F.A. – Chelaru, E. – Constantinovici, R. – Macovei I. coord.: *Noul cod civil. Comentariu pe articole*. Ed. C.H.Beck, București, 2012, 1357 o.

¹⁸ Lásd Chivu, Gabriela: *Simulația în teoria și practica dreptului civil*. Agronaut, Cluj-Napoca, 2001, 19 o.; Baias, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 66 o.; Pop, L. - Popa, I. F. - Vidu, S. I.: *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile*. Universul Juridic, București, 2012, 223 o. ; Gellén Klára: *A színlelt szerződés*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2008, 31 o.

¹⁹ Stănculescu, Liviu: *Curs de drept civil. Contracte*. Ed. Hamangiu, București, 2012, 73 o.

²⁰ Wellmann György: *Polgári jog. Kötelmi jog. Az új Ptk. magyarázata V/VI*. HVG-ORAC, Budapest, 2013, 130-131 o.

- Színlelésre vonatkozó megállapodás: a felek akaratát fejezi ki, arra vonatkozóan, hogy a leplezett szerződés váltson ki joghatást a színlelttel szemben. Ez az, ami tulajdonképpen kapcsolatot teremt a színlelt és a leplezett szerződés között.²¹ Ugyanakkor maga a megállapodás és a titkos irat a színlelés titkos részét képezik. Ennek megfelelően egy olyan strukturális felosztás is érvényben van mely a nyilvános és a titkos jogügylet kettős felosztásán belül, a titkos jogügylet részének tekinti a megállapodást és a szigorú értelemben vett materializálódott titkos iratot, mely bizonyos esetekben hiányozhat is.²²

A román jogtudósok nagy hangsúlyt fektetnek a színlelést meghatározó elemek időbeni viszonyulására is. Ahhoz, hogy színlelésről beszéljünk a leplezett, vagyis a titkos szerződés meg kell előzze vagy egyidejű kell legyen a nyilvános, más néven a színlelt szerződéssel.²³ A régi joggyakorlat értelmében feltétlenül szükséges volt, hogy a titkos és a nyilvános szerződés egy időben jöjjön létre, ami feltételezi a felek megegyezését a színlelést illetően és nem a szerződés aláírását, melynek az időpontja lehet későbbi is. A mai jogtudomány elfogadja azt a helyzetet is, amikor a titkos szerződés megelőzi a nyilvánost, vagyis létezik a színlelésre vonatkozó megállapodás és csak azt követően lesz megkötve a nyilvános szerződés. Ebben az esetben az a feltétel, hogy a nyilvános szerződés megkötésekor a leplezett szerződés hatályos legyen, így a nyilvános irat csak a látszat kedvéért lett megkötve és a felek között nem vált ki joghatást.²⁴ De miért nem beszélhetünk színlelésről abban az esetben, ha a nyilvános szerződés megelőzi a titkosat? Ekkor a nyilvános szerződés a megkötés pillanatában a felek valós akaratát fejezi ki és ennek értelmében joghatást vált ki, ha később közbejön egy megállapodás a színlelést illetően, csak akkor válik a nyilvános szerződés színlelté és így tulajdonképpen az egyidejűség esete áll fenn.²⁵

²¹ Chivu, Gabriela: *Simulația în teoria și practica dreptului civil*. Agronaut, Cluj-Napoca, 2001, 19 o.

²² Baias, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 67 o.

²³ Lásd Chivu, Gabriela: *Simulația în teoria și practica dreptului civil*. Agronaut, Cluj-Napoca, 2001, 19 o.; Baias, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 70 o.; Pop, L. - Popa, I. F. - Vidu, S. I.: *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile*. Universul Juridic, București, 2012, 220 o.

²⁴ Pop, L. - Popa, I. F. - Vidu, S. I.: *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile*. Universul Juridic, București, 2012, 221 o.

²⁵ Baias, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 73-74 o.

A magyar jogtudomány a színlelés definiálását az akarathiba szempontjából közelíti meg. Ennek megfelelően a színlelés meghatározó elemei a következők: ²⁶

- Szubjektív jegy:
 - Akarathibány: habár megvan az akaratnyilatkozat tudata és szándéka, illetve a joghatás tudata, de ennek szándéka hiányzik
 - Tudatosság: mindkét fél tudatában van annak, hogy színlelt szerződést kötnek, ahogy Kolosváry Bálint²⁷ is kiemelte a szerződési akarat a szabad akaraton alapszik, ez itt is érvényes marad
 - Kétoldalúság: mindkét fél el kell fogadja a színlelés létét, ezen elem szerepet játszik abban, hogy elválaszthassuk a színlelést az egyoldalú fenntartástól, amikor csak az egyik fél színleli a szerződés megkötését
 - Szándékközösség: a felek egyetértének nem csak a színlelést illetően, de annak tartalmát illetően is megegyeznek
- Objektív jegy:
 - Látszatteremtés: a felek által tett nyilvános és egyben látszólagos akaratnyilatkozat, mely a harmadik fél által is megismerhető

Megvizsgálva hogyan bontja le a színlelés meghatározó jegyeit a két jogrendszer, annak érdekében, hogy a joggyakorlatban ezeket felhasználva beazonosítható legyen a színlelés, számos eltérést fedezhetünk fel, de ugyanakkor a főbb pontokban átfedések vannak. Összevonva a két jogrendszer meghatározó elemeit, megfigyelhető, hogy tulajdonképpen mindkét esetben léteznek szubjektív és objektív jegyek. A szubjektív jegyek közé sorolható a színlelésre vonatkozó megállapodás és a titkos megegyezés, amit a leplezett szerződés tartalmaz, és ami nem feltétlenül materializálódik, hanem a felek szándékközössége révén egységes tartalommal telítődik fel. Továbbá az akarathibány, vagyis, hogy a nyilvános szerződés mögött ne legyen valós akarat, így az nem vált ki joghatást. Ezen túl a felek megállapodásában úgyszintén megtalálható, a megegyezés, ahogy a neve is elmondja, a felek szabad és tudatos akaratán alapszik, és ezt implicit módon kétoldalúság is

²⁶ Lásd Gellén Klára: *A színlelt szerződés*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2008, 30-40 o.

²⁷ Kolosváry Bálint: *A magyar magánjog tankönyve. Kötelmi jog. Családjog. Öröklési jog*. Budapest, Politzer Zsigmond és fia Könyvkiadó, 1904, 57 o. in: Gellén Klára: *A színlelt szerződés*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2008, 32 o.

jellemzi. A színlelés objektív oldala, tulajdonképpen az, ami a harmadik fél számára látható, ez a színlelt szerződés, melynek célja a látszatteremtés. Ez az, amit a felek a nyilvánosság elé tárnak és ezáltal elfedik valódi szándékukat.

Rendszertani problémák

Már a definiálás során is megfigyelhettük, hogy az eltérések elsősorban a rendszertani besorolásból származnak, habár maga a színlelés fogalma megegyezik, mégis két teljesen különböző szempontból közelíti meg a két jogdogmatikai rendszer. Egyfelől a magyar jog a színlelést az érvénytelenség egyik okaként tartja számon, mivel a valós és a látszólagos akarat között eltérés van. Szladits Károly²⁸ az akarathibát tudatos és nemtudatosként osztályozza, ennek megfelelően a színlelés egy tudatos akarathiba, hiszen a felek tudatosan nem az akaratuknak megfelelő szerződést kötik meg. Ezzel szemben a román jog értelmében, mivel a nyilvános szerződés csak színlelt és nem tartalmazza a felek valós akaratát, ezért ez köztük nem válthat ki joghatást, de a jóhiszemű harmadik féllel szemben igen, mivel nem volt lehetősége a felek valós akaratát megismerni. Ebben az esetben a titkos szerződés harmadik féllel szembeni ellen nem vethetőségéről beszélünk.

Az 1864-es román Ptk. a francia Napóleoni törvénykönyvet vette alapul, így a színlelés értelmezése is a francia minta alapján történt. Megvizsgálva a cikk elhelyezését a törvénykönyvön belül egyértelmű hasonlóságot fedezhetünk fel ebben a tekintetben is a Napóleoni Ptk.-val. Az 1175-ös cikk a „Kötelmek és fizetések bizonyítéka” fejezet alatt az „Iratok” résznél a „Közokirat” bekezdés alatt található és a következőképpen szól: *„Azon titkos jogügylet, mely egy nyilvános jogügyletet módosít, nem válthat ki joghatást, csak a szerződő felek és azok egyetemes jogutódjai között; harmadik személlyel szemben nem hatályos”*.²⁹ A színlelés a régi Ptk.-n belül való elhelyezése igen csak sok kritikát kapott, ennek megfelelően az új Ptk.-ban már más strukturális felépítésben jelenik meg, de a színlelés

²⁸ Szladits Károly: *A Magyar magánjog vázlata I-II.*, Budapest, 1933, 141-149 o. in: Gellén Klára: *A színlelt szerződés*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2008, 12 o.

²⁹ „Actul secret, care modifica un act public, nu poate avea putere decât între părțile contractante și succesorii lor universali; un asemenea act nu poate avea nici un efect în contra altor persoane.”

addigi értelmezése továbbra is megmaradt. Az új törvénykönyv már sokkal részletesebben szabályozza a színlelést: „A szerződések hatása” címszó alatt a „Harmadik személlyel szembeni joghatás” részen belül külön alpontot képez, összesen hat törvénycikkben tér ki a színlelés kérdéskörére, ezek: a szerződő felek közti hatás, harmadik személlyel szembeni hatás, hitelezőkkel való jogviszony, színlelés bizonyítása, egyoldalú jogügyletek és nem vagyoni jellegű jogügyletek.³⁰ A jelenleg hatályos szöveg 1289. cikk első pontja a következőképpen szól: *„A titkos szerződés csak a felek között vált ki joghatást, ha a szerződés jellege vagy a felek rendelkezése megengedi, akkor azok egyetemes vagy egyetemes című jogutódjai között is.”*³¹

A magyar Ptk.-ban a színlelés a törvénykönyvön belüli elhelyezését tekintve, mind a régi, mind az új Ptk. az akarathibák közé sorolja. Megfigyelhető a német kodifikációs hatás mind az elhelyezést, mind a megfogalmazást illetően, ennek megfelelően a BGB is a jogügyletek akaratnyilatkozata alá sorolja be. A jelenleg hatályon kívül helyezett Ptk.-ban „A szerződés megkötése” című fejezet alatt, „A szerződési akarat és kifejezése” alcímen belül a 207-es cikk hatodik és egyben utolsó pontjában található meg a színlelésről szóló rész. Hasonló a helyzet az új Ptk. esetében is, itt a szerződés érvénytelenségét tárgyaló cím alatt, a „Semmisség és megtámadhatóság” fejezeten belül található „A szerződési akarat hibája” pont alatt, a 6:92-es törvénycikkben, együtt tárgyalva a titkos fenntartással. A régi és az új rendelkezést összehasonlítva, megállapítható, hogy majdnem azonos szövegű mindkettő, így az új Ptk. nem szándékozott sem részletesebben, sem másként szabályozni a színlelést. A jelenleg hatályos szöveg a következőképpen szól: *„A színlelt szerződés semmis; ha az más szerződést leplez, a felek jogait és kötelezettségeit a leplezett szerződés alapján kell megítélni.”*

³⁰ 2011-es román Ptk. 1289-1294-es cikkek

³¹ „Contractul secret produce efecte numai între părți și, dacă din natura contractului ori din stipulația părților nu rezultă contrariul, între succesorii lor universali sau cu titlu universal.”

A színlelés formái

A színlelés elméleti kidolgozásával sokat foglalkozott a francia jogtudomány, már jóval a Napóleoni Ptk. hatálybalépését megelőzően voltak jogtudósok, akik a színlelés több aspektusát is tárgyalták és külön kitértek a harmadik féllel szembeni érvényesség problematikájára. Már a 16. században, Bertrand d'Argentré³² francia jogtudós megkülönböztette az abszolút és relatív színlelést, mely osztályozás a későbbiekben általánosan elfogadottá vált. Ennek megfelelően e tipológia felfedezhető olyan jogrendszerek esetében is ahol a színlelés az akarathibák egyikeként van számon tartva. Így például Dósa Elek 1861-es magánjogtan összegző kiadványában a következő kategóriákat használja: a tettetett szerződéskötés, mely az abszolút színlelésnek felel meg és a más című szerződéskötés, mely a relatív színlelés megfelelője.³³ Később az olasz jogirodalomból inspirálódva a magyar jogtudomány is átveszi az abszolút és a relatív színlelés fogalmakat.³⁴

A jogtudósok különböző szempontok alapján számos osztályozási formát dolgoztak ki, de ennek ellenére hasonló kategóriák alakultak ki.³⁵ A felek közti megállapodás tárgya szerint, vagyis amit a felek leplezni akarnak a színlelés révén, megkülönböztetjük az abszolút és a relatív színlelést. Abszolút színlelésről akkor beszélünk, amikor a felek célja, hogy a megkötött szerződést nem létezőnek tekintsék és ennek értelmében ne váltson ki semmilyen joghatást. A relatív színlelés esetében a felek megegyezése arra irányul, hogy a színlelt szerződés valamely elemét módosítsák. Ezen belül is két kategóriát különböztethetünk meg annak a függvényében, hogy a színlelés a szerződés mely elemére irányul. Így a relatív színlelés lehet objektív, ha a szerződés jogcímét vagy a tartalmát érinti, ennek megfelelően megkülönböztethető a teljes mértékben vagy a részben leplezett szerződés. Továbbá a relatív színlelés lehet szubjektív, ebben az esetben a palástolt szerződés a feleket leplezi.³⁶

³² Baias, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 27 o.

³³ Dósa Elek: *Erdélyhoni jogtudomány. Második könyv. Erdélyhoni magyar magánjogtan*. Rom. Kat. Líceumi Nyomda, Kolozsvár, 1861, 452 o. http://mek.oszk.hu/08100/08118/pdf/dosa2_02.pdf (2014.03.19.)

³⁴ Gellén Klára: *A színlelt szerződés*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2008, 41 o.

³⁵ Baias, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 97 o.

³⁶ Baias, F.A. – Chelaru, E. – Constantinovici, R. – Macovei I. coord.: *Noul cod civil. Comentariu pe articole*. Ed. C.H.Beck, București, 2012, 1359-1360 o.

Abszolút színlelés

Ebben az esetben a nyilvános szerződés fiktív jelleget kap és a felek megegyezése arra vonatkozik, hogy a megkötött szerződés ne váltson ki semmilyen joghatást. A felek a látszat kedvéért kötik meg a nyilvános szerződést, valódi céljuk a szerződés megkötése előtti állapot fenntartása. Erre a színlelési formára jellemző a titkos írat meglétének hiánya, hiszen itt elégséges a megegyezés arra vonatkozóan, hogy a felek a megkötött szerződést nem tekintik érvényesnek.

Az abszolút színlelés a gyakorlatban különböző formákat ölthet, az egyik legelterjedtebb eset, amikor az adós fiktív szerződés révén eladja egy vagyontárgyát, hogy kimentse a hitelezői követelés alól, de továbbra is megőrzi a dolog feletti tulajdonát azáltal, hogy megállapodik a vevővel, hogy az általuk kötött adásvételi szerződés nem váltson ki semmilyen joghatást. Egy másik példa a fiktív vagyonmegosztás, mely valójában nem változtat a felek eredeti helyzetén és csak a látszatot hivatott fenntartani.³⁷ A szakirodalom megemlíti az áron felüli fiktív adásvételi szerződés megkötését, a közérdekű kisajátításon való nagyobb kártérítés érdekében.³⁸ Ugyan ezen az alapon léteznek fiktív társaságok is, melyek leplezett célja a tulajdonosi vagyon kimentése a hitelezők elől.³⁹ Ugyanis a vállalati alaptőke létrehozása által a tulajdonjog átszáll a jogi személyre, amelynek vagyonát a befektető személyes hitelezői már nem követhetik. Megfigyelhető az eddigi példákból, hogy a színlelés e formája elsősorban a harmadik fél vagy a törvény kijátszására irányul, ezért is nyilvánítja semmisnek a magyar és a német jog, másfelől a román jog általános szankcióként nem a semmisséget állapítja meg, hanem a harmadik személlyel szembeni ellen nem vethetőséget, de sajátos esetekben beszélhetünk az abszolút semmisségről is.

³⁷ Chivu, Gabriela: *Simulația în teoria și practica dreptului civil*. Agronaut, Cluj-Napoca, 2001, 22 o.

³⁸ Baias, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 100 o.

³⁹ Chivu, Gabriela: *Simulația în teoria și practica dreptului civil*. Agronaut, Cluj-Napoca, 2001, 22 o.

Relatív színlelés

Amikor a színlelés a nyilvános szerződés egy adott elemét érinti, ebben az esetben létezik egy megegyezés a színlelést illetően és egy titkos irat, pontosabban rejtett megállapodás, amely nem feltétlenül ölt materiális formát, és tartalmazza a felek valódi akaratát. A relatív színlelés összetettebb, mint az abszolút, mivel a felek nem a nyilvános szerződés teljes érvénytelenítéséről egyeznek meg, hanem csak egy bizonyos elemét tekintve. Így ezen elemet leszámítva a nyilvános szerződés tulajdonképpen joghatást vált ki a felek akaratából, csak nem teljesen abban a formában, ahogy az a nyilvánosság elé van tárva.

A relatív színlelés két fő formáját különböztetjük meg, egyfelől lehet objektív az alapján, hogy a szerződés jogcímét vagy annak egyes elemeit érinti, vagy szubjektív, ha a szerződő felek identitását érinti. Részletesebben elemezve az objektív színlelést, megfigyelhetjük, hogy a felek színlelésre vonatkozó megegyezése módosíthatja teljes egészében vagy részben a nyilvános szerződést, így beszélhetünk teljes mértékben színlelt vagy részben színlelt szerződésekről. Ahhoz, hogy alaposan megérthessük mindegyik jellegét és megnyilvánulási formáját, szükséges ezeket külön megvizsgálni.

Objektív színlelés - Teljes mértékben színlelt szerződés, vagyis a jogcím leplezése

Mint a színlelés egy formája, azáltal különböztethető meg a többitől, hogy a felek más jellegű szerződést kötnek, mint az a nyilvános szerződésből kitűnik. A felek akaratnyilatkozata a szerződés tartalmára vonatkozóan megegyezik, de a valóságban más című kötésre léptek.⁴⁰ Bizonyos esetekben az ilyen jellegű színlelést explicit módon megtiltja a törvény. Így például a román Ptk. 992-es cikkében relatív semmisséggel szankcionálja az ingyenes juttatások útján történő rendelkezési képesség hiányának visszterhes szerződés révén való lefedését. Egy ilyen eset, amikor a nagykorúvá vált személy a gyámja javára titokban adományozási szerződést köt, de ez nyilvánosan visszterhes szerződésként jelenik meg. A magyar törvény értelmében, ha bebizonyosodik, hogy a színlelés esete áll fenn akkor a színlelt szerződést eleve semmisnek tekintik és a leplezett szerződés csak akkor válthat ki joghatást, ha az nem ütközik semmilyen jogszabályba.

⁴⁰ Dósa Elek: *Erdélyhoni jogtudomány. Második könyv. Erdélyhoni magyar magánjogtan*. Rom. Kat. Líceumi Nyomda, Kolozsvár, 1861, 452 o. http://mek.oszk.hu/08100/08118/pdf/dosa2_02.pdf (2014.03.19.)

Az egyik elterjedt megnyilvánulási forma, mely a római jogban is ismert volt, az ajándékozási szerződés adásvételiként való álcázása, ebben az esetben a tulajdon átruházása során valójában nem áll fenn a fizetési kötelezettség. De a joggyakorlatban előfordult már az is, hogy eltartási szerződést adásvételi szerződésként álcáztak vagy az adásvételi szerződés valójában egy uzsorás szerződést takart.⁴¹

Objektív színlelés - Részben színlelt szerződés, vagyis a szerződés tartalmának a színlelése

A színlelés ebben a formában csak a szerződés egy adott elemére vagy záradékára tér ki. Ennek megfelelően a színlelt szerződés ezen része nem fejt ki joghatást a felek valódi akarata értelmében vagy pedig nincs a nyilvánosság elé tárva, így csak a leplezett szerződésben fedezhető fel. Továbbá abban az esetben, ha a szerződés egy adott elemét érinti, akkor módosíthatja is azt, ilyen például a visszterhes szerződés esetén az ár másítása, azáltal, hogy a leplezett szerződésben egy nagyobb vagy egy kisebb árat állapítanak meg a felek. A vételár színlelése az egyik legősibb módja az adó kikerülésére, nem csak a római korban volt jelen, de a 14. századi Itáliában is szembesültek vele.⁴² A színlelés e formáját ma is leginkább az adók és illetékek kijátszására használják, így például nem ritka egy ingatlan esetében megkötött adásvételi szerződés során, hogy a nyilvános szerződés alacsonyabb árat tartalmaz, míg a titkos megállapodás egy sokkal magasabbat, így a fizetendő adó is sokkal kevesebb lesz. Továbbá elterjedt eljárás az is, amikor a lakásbérleti szerződésben alacsonyabb árat tüntetnek fel, mint amint a bérlőnek fizetni kell, így a bérbeadónak kevesebb adót kell fizetnie. Ezen jelenség gyakorisága miatt különböző jogrendszerek az adók és adócsalás szabályozása során külön figyelmet szentelnek erre is. Így például a jelenleg hatályon kívül helyezett 1998. évi 12. kormányrendelet külön cikkben semmisnek nyilvánította mind a nyilvános, mind a színlelt adásvételi szerződést, mely során a felek titokban magasabb árban egyeztek meg. Ez érvényes volt a lakásbérleti szerződésekre is.⁴³ A jelenleg is hatályban levő adócsalást szabályozó törvény, már nem ennyire explicit, de kimondja, hogy bűncselekménynek számít, ha könyvelési és más hivatalos iratokban olyan költségek jelennek meg melynek nincs valós alapja vagy fiktív jellegű tevékenységek, melynek célja az adó kikerülése.⁴⁴

⁴¹ Baias, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 103 o.

⁴² Zimmermann, Reinhard: *The Law of Obligations. The Roman Foundation of the Civilian Tradition*. Juta&Co Ltd., Cape Town, 1992, 646-648 o.

⁴³ 1998. évi 12. kormányrendelet 6-os cikk

⁴⁴ 241/2005-ös törvény az adócsalás kikerülésére és megfékezésére, 9-es cikk, c. pont

A felek leplezhetik a szerződés tárgyát is, ez irányulhat a szerződés közvetlen tárgyára, amikor a szerződés által előírt tevékenységet módosítják vagy irányulhat a szerződés közvetett tárgyára, ez azon dolog színlelése, amire a szerződés által előírt tevékenység irányul. Gyakori eset, amikor egy olyan tevékenységet próbálnak leplezni a felek mely engedélyköteles, vagy az egyik fél számára meg van tiltva, vagy egy olyan dolgot mely forgalomképtelen vagy korlátozottan forgalomképes. Ilyen, például amikor a felek a munkaszerződésben más tevékenységet tüntetnek fel, mint amit valójában a munkavállaló végez, mivel ahhoz egyetemi diploma szükséges.⁴⁵

Egy másik formája a részben színlelt szerződésnek a megkötés időpontjának a színlelése, ez szintén irányulhat a törvény vagy a harmadik fél kijátszására. A román törvényhozó ennek az elkerülésére előírja, hogy ahhoz, hogy egy magánokirat keltezése harmadik féllel szemben érvényesíthető legyen biztos kelttel kell ellátni.⁴⁶ Ezáltal a jogalkotó a magánokiratok dátumának színlelését vélelmezi.⁴⁷

A színlelés irányulhat a szerződésből fakadó kötelelem végrehajtására is, ebben az esetben a titkos szerződés előírhat egy más kötelezettséget. Fontos elhatárolni azokat az eseteket, amikor a kötelelem módosítása az egész szerződés jellegét módosítja, mint például amikor nyilvánosan adásvételi szerződésről beszélünk, mely a pénzbeli kifizetést írja elő, de a felek titokban eltartási kötelezettségben egyeznek meg. Ilyenkor nem a kötelelem színlelése áll fenn, hanem a szerződés jogcímének a színlelése és a felek valójában egy eltartási szerződést kötöttek.

Ide tartozik ugyanakkor a színlelés azon formája is, amikor a szerződést nyilvánosan határidőhöz vagy feltételhez kötik, de a felek titkos megegyezéséből ez nem következik be. Vagy akár fordítva, amikor a leplezett szerződés írja elő, de ez egy harmadik fél számára feltétel nélküli szerződésként jelenik meg.

⁴⁵ Gellén Klára: *A színlelt szerződés*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2008, 57-58 o.

⁴⁶ Új Román Polgári eljárási törvénykönyv, 278. Cikk. Ez biztosítja, hogy a felek utólag ne módosíthassák a szerződés megkötésének időpontját annak megfelelően, ahogy ez nekik előnyös.

⁴⁷ Baias, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 110 o.

Szubjektív színlelés – alanyszínlelés

A színlelés ezen formájáról akkor beszélünk, amikor a színlelt szerződésben a szerződő felek identitása nem egyezik meg azzal, akivel szemben a szerződés valójában joghatást vált ki. A nyilvános szerződés két fél között kötött meg, de létezik egy titkos szerződés mely az egyik szerződő fél és egy harmadik személy között kerül megkötésre és ez alapján a szerződés valójában a harmadik személlyel szemben vált ki joghatást. A közbeiktatott személy szerepe csak formális, jelenlétének célja, hogy a harmadik személyt elrejtse a nyilvánosság elől. Ami a színlelésre vonatkozó megállapodást illeti, a vélemények eltérnek egymástól. Egyesek szerint a megállapodás mindhárom személy között fenn kell, hogy álljon, így a nyilvános szerződést kötő fél tudatában van a színlelésnek. Ez a kritérium az alanyszínlelés velejárója és e feltétel teljesülése szükséges, hiszen a színlelés a szerződő felek akaratnyilatkozatán alapul, így ha ez nincs meg mindegyik fél részéről, akkor valójában más jogi műveletről beszélünk.⁴⁸ Más szerzők szerint ez nem szükséges eleme a színlelésnek, hiszen akkor is beszélhetünk színlelésről, ha a nyilvános szerződést megkötő fél nem tud a megegyezésről.⁴⁹ A magyar jog szempontjából ezen utóbbi megállapítás nem elfogadható, mivel az alanyszínlelés során mindhárom fél tudatos beleegyezésére szükség van, ahhoz, hogy a színlelt szerződést semmisnek lehessen nyilvánítani. Abban az esetben, ha a szerződést kötő fél nem tud a megegyezésről, akkor ő joghatás kiváltása reményében köti meg a szerződést és a másik szerződő fél egyezsége csupán titkos fenntartásként kezelendő, ennek a fényében a megkötött szerződés érvényes marad. A magyar szakirodalom ezt „stróman-ügylet” megnevezés alatt ismeri és elhatárolja a színlelés fogalmától. Ebben az esetben, ahogy a neve is mutatja a közbeiktatott fél valójában csak egy „szalmabáb” és egy mögöttes akarat hatására cselekszik, a BGB ezt külön tárgyalja a fiduciárius ügyleteken belül.⁵⁰

A román jogi szakirodalom a fiduciárius ügyletekhez hasonló jogi műveletet,⁵¹ a képviselő nélküli megbízási szerződést sok esetben az alanyszínlelés egy formájaként tartja számon. Ez a

⁴⁸ Lásd Baias, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 114 o. és Baias, F.A. – Chelaru, E. – Constantinovici, R. – Macovei I. coord.: *Noul cod civil. Comentariu pe articole*. Ed. C.H.Beck, București, 2012, 1360 o., továbbá Gellén Klára: *A színlelt szerződés*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2008, 54 o.

⁴⁹ Lásd Pop, L. - Popa, I. F. - Vidu, S. I.: *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile*. Universul Juridic, București, 2012, 226-227 o.

⁵⁰ Gellén Klára: *A színlelt szerződés*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2008, 56-57 o.

⁵¹ A fiduciárius ügylet és a megbízási szerződés hasonlít abban, hogy három fél vesz részt benne, a megbízott fél mindkét esetben egy harmadik fél érdekében cselekszik és annak elszámolási kötelezettséggel tartozik. De eltér abban, hogy a fiduciárius jogügylet esetében átruházza a tulajdonjogot a megbízott személyre, míg a megbízási

kérdéskör számos ellentétes véleményt generált. A megbízási szerződésben a megbízott felvállalja, hogy a megbízó részére és javára feladatokat lát el, többek között szerződések megkötését is. Ebben az esetben megkötheti a megbízó nevében vagy a saját nevében, de a megbízó javára, így a személy színleléséhez hasonló helyzet áll fenn, hiszen a megkötött szerződésben félként szerepel a megbízott, de valójában az a megbízóval szemben vált ki joghatást.⁵² Ezen hasonlóság miatt egyes jogtudósok⁵³ azon a véleményen vannak, hogy a személy színlelésének atipikus formájaként kezelendő, de van aki⁵⁴ a relatív színlelés negyedik formájaként tartja számon. Ugyanakkor létezik egy olyan vélemény⁵⁵ is amely teljesen elutasítja ezen értelmezés lehetőségét, hiszen a megbízási szerződés esetében nem mindig teljesülnek a színlelés azon feltételei, mint a nyilvános és a titkos szerződés egyidejűsége, vagy a felek színlelésre vonatkozó megegyezése.

A gyakorlatban az alanszínlelést a törvény kijátszására is használják, ezért a törvényhozó bizonyos esetekben explicit módon megtilotta a színlelés gyakorlását. Így például a román Ptk. 1653-as és 1564-es cikkei alapján, amikor a peresített jog vételi képességének hiánya áll fenn, akkor a személy színlelése abszolút semmisséget von maga után. A magyar Ptk. nem említi meg külön, mivel a színlelés általános szabálya szerint minden színlelt szerződés semmisnek számít, így nincs szükség arra, hogy olyan esetekben, amikor gyakori a törvény kijátszására használt színlelés, ezt külön is nyomatékosítsa.

Színlelt szerződések joghatása és érvényességi problémák

Ami a színlelt szerződések joghatását illeti, itt található a legnagyobb eltérés a román és a magyar jogrendszer között. Már, csak ha a rendszertani besorolást tekintjük, egyértelművé válik,

szerződés esetében a megbízó megtartja a dolog feletti tulajdonjogát. További különbség, hogy a megbízási szerződés jogügyletek megkötésére hatalmaz fel, míg a fiduciárius egy jog gyakorlására vagy egy dolog igazgatására ad felhatalmazást.

⁵² A magyar Ptk. nem különbözteti meg e két helyzetet, ellenben a román Ptk. részletesen tárgyalja mindkét esetet, vagyis a képviselői megbízási szerződést és a képviselő nélküli megbízási szerződést.

⁵³ Lásd Pop, L. - Popa, I. F. - Vidu, S. I.: *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile*. Universul Juridic, București, 2012, 228-229 o.

⁵⁴ Lásd Baias, F.A. – Chelaru, E. – Constantinovici, R. – Macovei I. coord.: *Noul cod civil. Comentariu pe articole*. Ed. C.H.Beck, București, 2012, 1360 o.

⁵⁵ Lásd Chivu, Gabriela: *Simulația în teoria și practica dreptului civil*. Agronaut, Cluj-Napoca, 2001, 32 o.

hogy míg a magyar jog akarathibaként tartja számon és semmiséggel szankcionálja, addig a román jog nem tartja eleve semmisnek, és szankcióként alapvetően a harmadik féllel szembeni ellen nem vethetőseget szabja ki. De a kérdés ennél sokkal árnyaltabb, mivel mindkét jogrendszer elismeri az akarati tényező meghatározó szerepét a nyilatkozattal szemben, ez abban is megnyilvánul, hogy a magyar Ptk. a leplezett szerződést továbbra is érvényesnek tartja és a román Ptk. úgyszintén kimondja, hogy a titkos szerződés a felek között joghatást vált ki. Ugyanakkor a szerződés definiálása során mindkét törvénykönyv kiemeli az egybehangzó akarati tényező szerepét, így a magyar Ptk. 6:63-as cikke a következőképpen fogalmaz „*A szerződés a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre.*”, míg a román Ptk. 1166-os cikke hasonló meghatározást ad „*A szerződés két vagy több személy egybehangzó akarata, egy jogügylet létesítésének, változtatásának vagy megszüntetésének szándékából.*”⁵⁶ Ehhez szorosan kapcsolódik a szerződéskötési szabadság elve, mely mindkét jogrendszerben egyaránt érvényesül, és arra vonatkozik, hogy a felek akarata a szerződéskötés során nincs megkötve. Ez egyértelműen alátámasztja azt, ahogyan a színlelés érvényességi kérdésköre a román jogrendszerben értelmezve van: „*A felek szabadon megköthetnek bármilyen szerződést és maghatározhatják ennek tartalmát, a törvény, a közrend és a jó erkölcs keretei között.*”⁵⁷ Ezen megfogalmazás nem csak a szerződési szabadság elvét mondja ki, de meghatározza annak korlátait is. Így ha a színlelés ezen elv értelmezése mentén tiszteletben tartja a megszabott keretet, akkor a román törvényhozó szemében érvényes jogügyletnek számít. Ezzel szemben a magyar jogalkotó maga a látszatteremtés tényét tartja elítélendőnek, ezért a legszigorúbb szankcióval sújtja a színlelt szerződést, de nem tekint el teljesen a felek valódi akaratától, hiszen ha a titkos szerződés önmagában is megfelel az érvényességi kritériumoknak, akkor az joghatást vált ki.

A színlelt szerződések joghatása a román Ptk. értelmében

Az új román Ptk. a régivel ellentétben részletesen szabályozza a színlelés joghatását a felek között, továbbá az jogutódok, a harmadik fél és a hitelezőkkel szemben is. A felek között a törvény értelmében csak a titkos szerződés vált ki joghatást, ez megfelel az akarati elvnek is, így a felek

⁵⁶ Contractul este acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic.

⁵⁷ Román Ptk. 1169-es cikke. Părțile sunt libere să încheie orice contracte și să determine conținutul acestora, în limitele impuse de lege, de ordinea publică și de bunele moravuri.

valódi akarata érvényesül. Ennek következtében a nyilvános szerződés nem válthat ki joghatást, hiszen ennek a célja csak a látszat megteremtése és tartalma nincs alátámasztva a felek valódi akaratával. Ugyanakkor a színlelt szerződés azon eleme, amelyet nem érint a színlelésre vonatkozó megállapodás érvényes marad, így a relatív színlelés esetében, amikor a felek a szerződés jogcímét vagy egy adott tartalmi elemét színlelik, ezek kivételével a szerződés többi rendelkezése érvényes marad, hiszen megfelel a titkos szerződésben foglaltaknak. Például az ár színlelése esetén az ár kivételével érvényes szerződésről beszélünk. Az alanyszínlelés során, a közbeiktatott féllel szemben a szerződésnek nincs hatása, de a felek valódi akaratának értelmében a harmadik személlyel szemben joghatást vált ki. Ezzel szemben az abszolút színlelés esetében, a nyilvános szerződés teljes mértékben érvénytelen és semmilyen joghatást nem vált ki a felek között, hiszen a felek valójában nem is akartak szerződést kötni.⁵⁸

Ahhoz, hogy teljes mértékben érvényes jogügyletről beszéljünk, a titkos szerződés önmagában is meg kell feleljen az általános érvényességi feltételeknek, vagyis cselekvőképesség, beleegyezés, tárgy és okozat. Továbbá a törvény által megszabott sajátos feltételekkel is összhangban kell legyen, vagyis ne álljon fenn semmilyen korlátozás a szerződés tartalmát vagy alanyát illetően. Ezen követelmények fontosságát az is alátámasztja, hogy a Ptk. egyértelműen megfogalmazza, hogy ha ezek a feltételek nincsenek teljesítve, akkor még a felek valódi akaratát tartalmazó titkos szerződés sem válthat ki joghatást. A formai követelmények tekintetében már nincs külön szabályozás, így feltevődik a kérdés, hogy ha a felek egy alakiséghez kötött szerződést színlelnek, akkor érvényes lehet-e egy olyan titkos szerződés mely nem tartja be a törvény által megszabott formai előírásokat? Másfelől bizonyos esetekben e formai követelmények betartása a titkos szerződést nyilvánossá teszik, így már nem is beszélhetünk színlelésről, hanem a szerződés módosításáról, ilyen például ingatlan eladás esetén a telekkönyvbe való bejegyzés kötelezettsége. Ezen ellentmondásos helyzet áthidalására a román jogdogmatika azon megoldást találta a legelfogadhatóbbnak, hogy ha a nyilvános szerződés teljesíti a formai követelményeket, akkor az vonatkozik a titkos szerződésre is. Ennek megfelelően a titkos szerződés nem kell teljesítse a formai előírásokat.⁵⁹ Más a helyzet az alanyszínlelés esetében, mivel a titkos és a nyilvános

⁵⁸ Baiaş, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 170 o.

⁵⁹ Lásd Baiaş, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 173 o.; Baiaş, F.A. – Chelaru, E. – Constantinovici, R. – Macovei I. coord.: *Noul cod civil. Comentariu pe articole*. Ed. C.H.Beck, București, 2012, 1362 o.

szerződést megkötő felek nem azonosak, így a színlelt szerződés formai követelményeinek betartása nem terjedhet ki a leplezett szerződésre, ezért a leplezett szerződés a formai követelmény be nem tartása miatt semmis.⁶⁰

A törvénykönyv a harmadik féllel szemben is külön szabályozza a színlelést, elsősorban abból a célból, hogy megvédje a jóhiszemű harmadik felet a titkos szerződés okozta sérelemtől. Ennek megfelelően a jogalkotó azzal szankcionálja a szerződő feleket, hogy a titkos szerződés a harmadik személlyel szemben ellen nem vethető, így ha az jóhiszeműen a nyilvános szerződésre alapozva szerezte meg a dolog feletti tulajdonjogot, akkor az ő szempontjából a színlelt szerződés érvényesül. Ugyanúgy ez érvényes az egyetemes vagy egyetemes című örökösökre is, hogyha a titkos szerződés sérti az érdekeiket. A jogalkotó a harmadik félnek több jogot is biztosított, ezzel ellensúlyozva a színlelés negatív hatását, így a harmadik személy az érdekeinek megfelelően jogosan kérheti a titkos szerződés ellen nem vethetőségét, ezáltal ez nem vált ki joghatást vele szemben, de ha a színlelt szerződés valamely jogában megsérti, akkor kérheti, hogy vele szemben a leplezett szerződés érvényesüljön. Így például, amikor az örökhagyó az adományozási szerződést adásvételi szerződés révén leplezi, ezáltal a vagyon e része nem számítható be az örökségbe. Mivel ez egyértelműen sérti a jogutódok öröklési jogát, a színlelés megállapítása révén kérhetik, hogy velük szemben is a titkos jogügylet érvényesüljön, így a leplezett adomány is beszámítódik a hagyatéki vagyonba.

A színlelt szerződések joghatása a magyar Ptk. értelmében

Mind az új, mind a régi magyar Ptk. a színlelést a tudatos akarathányagnak köszönhetően az érvénytelenség legsúlyosabb következményével, vagyis a semmisséggel sújtja. Ennek megfelelően a színlelt szerződést nem kell külön megtámadni, hanem az ipso iure érvénytelen, annak megkötése időpontjától számítva. Mivel semmis szerződésről beszélünk ezért szükséges az eredeti állapot visszaállítása, mely a megkötés időpontjában fennállt. Külön elemezve az abszolút és a relatív színlelést, megfigyelhető, hogy az abszolút esetében valójában ez a kötelezettség elmarad, mivel a felek úgy kötötték meg a színlelt szerződést, hogy az ne váltson ki semmilyen joghatást. Ezzel szemben a relatív színlelés esetében létezik egy leplezett szerződés, melyet a jog érvényesnek ítél

⁶⁰ Baiaș, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 175 o.

meg, hiszen tartalmazza a felek valódi akaratát. Így a színlelt szerződés helyét átveszi a leplezett szerződés, ezt külön meg kell vizsgálni annak érdekében, hogy megállapíthassuk a felek jogait és kötelezettségeit. Mivel a leplezett szerződés önálló elbírálására kerül sor, így ennek is ugyan úgy meg kell felelnie az általános érvényességi feltételeknek, mint a többi szerződésnek, vagyis be kell tartania mind a tartalmi, mind a formai előírásokat.⁶¹

A harmadik személlyel szembeni joghatásokat a magyar jog már nem szabályozza külön, habár teljesen logikus, hogy a felekkel szemben semmisséggel szankcionálja a színlelést, mivel a nyilvános szerződés nem tartalmazza azok valódi akaratát és a nyilvánosság megtévesztésére tett szerződés így nem érvényesülhet. Másfelől azon jóhiszemű harmadik fél, aki az általa ismert nyilvános szerződésre alapoz, nem kap semmilyen jogi védelmet. A kérdés problematikus mivolta a jogtudósokat is foglalkoztatja, így ennek tisztázása érdekében két külön kategóriát állíthatunk fel: a színlelt ügylet sérti a harmadik fél jogait vagy a harmadik fél bízott a színlelt ügylet érvényességében. Míg az első kategória esetében a probléma az által oldható fel, hogy az érintett fél kéri a színlelés megállapítását, így a színlelt szerződés semmisnek nyilvánítása révén nem részesül semmilyen hátrányban. A második kategória esetében a kérdés sokkal bonyolultabb, mivel a harmadik fél számára előnyösebb színlelt szerződés eleve semmis és csak a felek valódi akaratát tartalmazó leplezett szerződés érvényesülhet. Ebben az esetben a harmadik személy védelme az általános kártérítési szabályok révén valósul meg, melyre a színlelésre vonatkozó rész nem hivatkozik, de a Ptk. 6:115-ös cikke alapján egyértelműen alkalmazható, mely a következőképpen szól *„Az érvénytelen szerződés fennálltában jóhiszeműen bízó harmadik személy a szerződés megkötéséből eredő kárának megtérítését követelheti attól a szerződő féltől, akinek a magatartása az érvénytelenséget okozta. A kártérítési kötelezettség a szerződő feleket egyenlő arányban terheli, ha az érvénytelenséget együtt okozták.”*. Ez alapján a jóhiszemű harmadik félnek okozott kárért a színlelés esetében mindkét fél a kár megtérítésével felel.

A két jogrendszer szabályozását összevetve megfigyelhető, hogy míg a magyar jog sokkal restriktívebb, a német BGB-hez hasonlóan arra alapozva, hogy a színlelés elsősorban a harmadik

⁶¹ Lásd Gellén Klára: *A színlelt szerződés*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2008, 113-115 o.; Wellmann György: *Polgári jog. Kötelmi jog. Az új Ptk. magyarázata V/VI*. HVG-ORAC, Budapest, 2013, 131 o.

fél megtévesztésére és kijátszására jön létre. Ezzel szemben a román jog inkább engedékeny, nem rendel pozitív vagy negatív értelmet a színlelés mellé, hanem azt semlegesnek tekinti, így az ölthet törvényes vagy törvénybe ütköző formát is. A román jogtudósok érvelése alapján nem tekinthető elfogadhatónak az, hogy a színlelés kizárólagos célja a harmadik fél vagy a törvény kijátszása, mivel ez a színlelés egyoldalú megközelítését feltételezi, az valójában irányulhat törvényes tevékenységre is.⁶² A színlelés semleges⁶³ mivolta azt az értelmet takarja, hogy a színlelés önmagában nem okoz semmisséget, de abban az esetben, ha a szerződés nem tartja be a törvény által előírt valamely érvényességi kritériumot, akkor így ez semmis. A magyar szabályozáshoz hasonlóan a színlelés lehet semmis, de ez kivételnek számít és nem a színlelés általános szankciójaként van számon tartva. Ami egységes mindkét jogrendszer esetében, hogy érvényesnek tartja a felek akaratát tartalmazó leplezett szerződést, így ez az akarati elv alapján joghatást vált ki. A legfőbb különbség, hogy ezen titkos szerződés a román jog esetében csak a felek között érvényesülhet, míg a magyar jog ezt nem korlátozza le, így mindenkre vonatkozik. Ez szorosan összefonódik a jóhiszemű harmadik fél védelmének kérdéskörével, a román jog értelmében az a személy, aki jóhiszeműen a nyilvános szerződésben bízott, azzal szemben a leplezett szerződés nem érvényesíthető. A bizalomvédelem e formáját, melyet a román és francia törvénykönyv mellett, az olasz és az osztrák Ptk. is felhasználja, a magyar jog nem alkalmazza, így a jóhiszemű harmadik fél csak az okozott kár megtérítésével kárpótolható. Mivel ez sok esetben nem jelent elégtételt a harmadik fél számára, ezért egyes magyar jogtudósok⁶⁴ is elismerték, hogy a bizalmi elv alkalmazása, nem csak, hogy a harmadik féllel szemben relatíve hatályossá tenné a színlelt szerződést, hanem megfelelő szankciót is biztosítana a színlelő felek számára.

⁶² Ungureanu O. – Munteanu C.: *Drept civil partea generală*. Universul Juridic, București, 2013, 296 o. Ilyen eset például amikor az adakozó fél titokban szeretné tartani a kilétét.

⁶³ Baiaș, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 165 o.

⁶⁴ Gellén Klára: *A színlelt szerződés*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2008, 122 o.

Joggyakorlat

A következőkben, a gyakorlatban gyakran előforduló jogeseteket hasonlítok össze a két jogrendszer szempontjából. Céлом megvizsgálni, hogy hasonló esetekben született bírósági határozatok joghatása mennyire mondható hasonlóknak a jogszabályi eltérések ellenére.

Vételár színlelése

Jogeset: a felperes a színlelés megállapítását kérte a nyilvános szerződésben szereplő alacsonyabb vételár miatt, és a szerződés semmisnek nyilvánítását, mivel a tulajdonszerzési illeték mértékének csökkentése érdekében jött létre.

*Román bíróság határozata*⁶⁵: a bíróság megállapította a színlelés létét, mely a vételár színlelésének formájában nyilvánult meg, így a törvény értelmében nem a semmisség szankciója alkalmazandó, hanem a titkos szerződés harmadik féllel szembeni ellen nem vethetősége. A bíróság megvizsgálta a leplezett szerződés tartalmi és formai követelményeinek betartását és megállapította, hogy a szerződés érvényesen volt megkötve és a tulajdonjog törvényesen átszállt a vevőre. Következésképpen nem áll fenn semmilyen semmisségi ok és a felek között a nagyobb vételárat tartalmazó titkos szerződés hatályos, ennek függvényében kell az adókat is kifizetni.

*Magyar bíróság határozata*⁶⁶: a bíróság megállapította a színlelés létét, ennek megfelelően semmisnek nyilvánítja a színlelt szerződést, de a leplezett szerződés érvényes marad. Következésképpen a vevő a magasabb vételárat kell megfizesse és az adó kiszámítása is ez alapján történik.

Megfigyelhető, hogy a törvényszövegbeli különbségek ellenére, mindkét döntés hasonló jogkövetkezményekkel jár, vagyis a vevő a valódi akaratuknak megfelelően a magasabb vételárral tartozik az eladónak és ugyancsak ez alapján kell az adót is kifizetni.

⁶⁵ Bukaresti Ítéltábla 2001/1567-es határozata. Joggyakorlat és polgárjogi jogesetek. <http://legeaz.net/spete-civil/contract-v-c-simulatie-pret-1567-2001> (2014.04.11.)

⁶⁶ Gellén Klára: *A színlelt szerződés*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2008, 126 o.

Elővásárlási jog kijátszása – jogcím színlelése

Jogeset: az eladó és a vevő színlelt ajándékozási szerződést köt, annak érdekében, hogy ne kelljen tiszteletben tartani az elővásárlási jogot. Az elővásárlásra jogosult személy, a törvény vagy a szerződés értelmében, kérheti a dolog feletti tulajdonjog megszerzését a vételi ajánlatban szereplő feltételek között, előnyben részesülve a harmadik féllel szemben.

*Román bíróság határozata*⁶⁷: az elővásárlásra jogosult személy kérheti a színlelés megállapítását, mint érdekelt harmadik fél, arra alapozva kérését, hogy a nyilvános szerződés sérti a jogait. Ennek értelmében a bíróság megállapítja a színlelés létét és hogy a felek között valójában adásvételi szerződés lett megkötve, mely a felek között érvényesen joghatást vált ki, de mivel nem tartotta be az elővásárlási jog törvényes előírásait, ezért az így megkötött szerződés nem lehet érvényes.

*Magyar bíróság határozata*⁶⁸: a színlelés megállapítását követően a bíróság kimondja a színlelt szerződés semmisségét, a felek valódi akaratát tartalmazó adásvételi szerződés érvényes lesz, de az elővásárlási jogosulttal szemben hatálytalan.

Mindezek fényében megállapítható, hogy egyik esetben sem vált ki joghatást az ajándékozási szerződés, de a felek akaratát tartalmazó adásvételi szerződés sem, mivel az jogszabályba ütközik.

Adásvételi szerződés révén leplezett tartási szerződés

Jogeset: a felek a nyilvános szerződésben megállapodnak a tulajdonjog átruházásában és egy adott pénzösszegben, mely a vételárnak felel meg, de ennek a kifizetése sosem történik meg, mivel a valódi akaratuk a tartási szerződés megkötésére vonatkozik.

*Román bíróság határozata*⁶⁹: a bíróság megállapítja a színlelés létét, de mivel a színlelés önmagában nem okoz semmisséget, ezért a megegyezés nem válik érvénytelenné, így a felekkel szemben a titkos szerződés vált ki joghatást és a jóhiszemű harmadik féllel szemben a nyilvános

⁶⁷ Baiaş, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 251-252 o.

⁶⁸ Gellén Klára: *A színlelt szerződés*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2008, 127-128 o.

⁶⁹ Beszterce-Naszód megyei törvényszék 1971/280-as határozata in Terzea Viorel: *Noul cod civil adnotat cu doctrină și jurisprudență. Vol. II*. Universul Juridic, București, 2012, 223 o.

szerződés. Következésképpen a felek akaratának megfelelően érvényes tartási szerződésként lesz számon tartva.

*Magyar bíróság határozata*⁷⁰: a színlelés megállapítását követően, a leplezett szerződés nem válik érvénytelenné azáltal, hogy a tulajdonjog átruházási jogcíme nyilvánosan nem a felek akaratának megfelelően van feltüntetve, mivel a színlelt szerződés is tartalmaz tulajdon átruházást. A felek valódi akarata értelmében, megvalósul a tulajdon átruházás, de azon a jogcímen, amit a leplezett szerződés tartalmaz, vagyis ebben az esetben a bíróság elismeri, hogy a felek tartási szerződést kötöttek.

Hazai termőföldek átruházása külföldiekre

Jog eset: a földvásárlási moratórium idején, külföldi állampolgárságú személy helyett egy belföldi látszólagos vevő szerződött le az eladóval, de a felek megegyezése értelmében a tulajdonjogot a külföldi szerzi meg.

*Román bíróság határozata*⁷¹: mind a nyilvános, mind titkos szerződés abszolút semmis, mivel a törvény kijátszására irányul.

*Magyar bíróság határozata*⁷²: a színlelt szerződés a színlelés tényéből fakadóan semmis, a leplezett szerződés a jogszabályba ütközés révén válik semmissé.

⁷⁰ Gellén Klára: *A színlelt szerződés*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2008, 51-52 o.

⁷¹ Baias, Flavius A.: *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*. Ed. Rosetti, București, 2003, 244-245 o.

⁷² Gellén Klára: *A színlelt szerződés*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2008, 131-133 o.

Következtetések

Habár a két jogrendszer eltérő szankciókat dolgozott ki, megfigyelhető, hogy ha a színlelt szerződés megkötésének célja valamely törvényes előírás megkerülésére irányul, hasonló döntések születnek. Egyfelől a magyar jog eleve semmiséggel szankcionálja a színlelt szerződést, míg a román jog ennél sokkal rugalmasabb, a harmadik fél érdekét előtérbe helyezve, lehetőséget ad, hogy ha a nyilvános szerződés a jogaiban sérti, akkor a titkos szerződésre hivatkozhasson. Másfelől mindkét jogrendszer hatályosként ismeri el a felek valódi akaratát tartalmazó szerződést és ezen túlmenően, mint akármilyen más szerződés, ez is meg kell feleljen az érvényességi kritériumoknak. Ennek köszönhetően hasonló helyeztek, hasonló döntést eredményeznek. Az egyedüli áthidalhatatlan különbség abban az esetben fordul elő, amikor a jóhiszemű harmadik fél a nyilvános szerződésre alapozva szerez jogokat, mivel a magyar Ptk. kimondja, hogy a színlelt szerződés semmis, így ezt még a harmadik fél hite sem érvényesítheti, és az egyedüli megoldás a kár megtérítése. Ezzel szemben a román Ptk. lehetőséget ad, hogy a színlelt szerződés a jóhiszemű harmadik féllel szemben hatályos legyen, így a nyilatkozatba vetett bizalma védelmet kap. A bizalomvédelem e formáját megtaláljuk a francia, osztrák és olasz törvénykönyvben is, melyek nem csak relatíve hatályossá teszik a színlelt szerződést, de ezáltal szankcionálják is a szerződő feleket. Összegezve elmondható, hogy habár a román jogszabály a magyarhoz viszonyítva sokkal engedékenyebb, mégis a titkolózó felek szankcionálása jobban megvalósul azáltal, hogy mindig a jóhiszemű harmadik fél érdekét tartja előbbre a színlelő felekével szemben.

Könyvészet

1. **Baias, Flavius A.:** *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență.* Ed. Rosetti, București, 2003.
2. **Baias, Flavius A. – Chelaru, E. – Constantinovici, R. – Macovei I.** coord.: *Noul cod civil. Comentariu pe articole.* Ed. C.H.Beck, București, 2012.
3. **Blackwood, Eric:** *The French civil code (As amended up to 1906).* Stevens and Sons Ltd., London, 1908.
4. **Chivu, Gabriela:** *Simulația în teoria și practica dreptului civil.* Agronaut, Cluj-Napoca, 2001.
5. **Dósa Elek:** *Erdélyhoni jogtudomány. Második könyv. Erdélyhoni magyar magánjogtan.* Rom. Kat. Líceumi Nyomda, Kolozsvár, 1861.
6. **Gellén Klára:** *A színlelt szerződés.* Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2008.
7. **Nótári Tamás:** *Római köz- és magánjog.* Scientia Kiadó, Kolozsvár, 2011.
8. **Pop, L. – Popa, I. F. – Vidu, S. I.:** *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile.* Universul Juridic, București, 2012.
9. **Stănciulescu, Liviu:** *Curs de drept civil. Contracte.* Ed. Hamangiu, București, 2012.
10. **Terzea, Viorel:** *Noul cod civil adnotat cu doctrină și jurisprudență. Vol. II.* Universul Juridic, București, 2012.
11. **Ungureanu O. – Munteanu C.:** *Drept civil partea generală.* Universul Juridic, București, 2013.
12. **Wellmann György:** *Polgári jog. Kötelmi jog. Az új Ptk. magyarázata V/VI.* HVG-ORAC, Budapest, 2013.
13. **Zimmermann, Reinhard:** *The Law of Obligations. The Roman Foundation of the Civilian Tradition.* Juta&Co Ltd., Cape Town, 1992.